

Es tracta del “joc en què tots els jugadors menys un, corrent o amagant-se, procuren no ésser atrapats per aquest” (DIEC) i que, des del punt de vista onomasiològic i geolingüístic, ha estat molt productiu. Les motivacions més importants (prescindirem de la preposició i de l'article i retindrem sols el nucli) són: 1) ‘amagar’: *amagar*, mot d'origen obscur, probablement preromà, amb les var. *amagar-se* 53, 149, 181, *magar* 4, 9, per afèresi, *amagats* 130, formes reduplicades *amaga-amaga* 65, i der. com *amagatall* 3, 7, *amagatany* 10, *amagada* 34, 45, *amagatons* 122, *amagacantons* 79, *costat amaga* 137, *busca amagada* 153 (i combinats amb *bill* 91, *barra* 6, *caçar*, *cuit*, *cuïta*, *cluc*, veg. més avall); *caixa-caixa* 8, 9, 11, 13 és manlleu al fr. *cache-cache*.

2) ‘empait’: *cuit*, var. de *acuit*, per afèresi contextual (l'*acuit* > la *cuit*, a *acuit* > a *cuit*), deverbals de *acuitar*, procedent del llat. vg. \*COCTARE (der. de COCTUS) ‘forçar, destrènyer’ > ‘menar pressa’, ‘anar de pressa’, amb var. com [kwit] 19 o [kwit] d'*amagar* 64, amb pas a diftong creixent, [gwik] 101, amb sonorització, o *cuit-cuit* 47, amb redundància; també es combina amb altres mots: *cuit amagar* 17, 39, 44, 54, 60, 63, *cuit amagatall* 52, *cuit amagada* 23, 32, *cuïta amagada* 12, 97, *cuit a l'amagada* 31, *cuit a córrer* 12, 32, 44, 63; tractant-se d'un mot propi del llenguatge infantil, no és estrany trobar força modificacions i, com veurem més avall, productes de la seva creativitat: *cut* 53, 114, 183, 185, 188, *cut amagar* 56, 188, *cut amagada* 189, *ma cut* 186, *samacut* 183, *a córrer cut* 53, *cuc*, per equivalència acústica [t] = [k] final, *put* 190, per equivalència acústica [k] = [p] inicial; *cucut* 108, amb repetició sil·làbica, *cuquet* 187, dim., *cucuc* 40, 107, *cuc amagar* 41, 57, 144, *cuc a córrer* 57, *cluc* 2, 88, *cluc i amaga* 16, *catacluc* 92, *catacruc* 96, *a la cluca* 69, 105, 126, *coluca* 149, *cluca d'amagar* 66, 127, *cluqueta* 134, *cloqueta* 138, *cluqueta d'amagar* 121, *pluca* 119, *pluca d'amagar* 123; la pronúncia [kwik] explicaria les var. *quit*, *quit amagat* 174, *quic* 72, *quic amagar* 72, *clic* 5, *pit* 176, 181, *pit amagar* 169, *piu* 163, sempre dins l'àmbit creatiu de la parla infantil. L'empait pot estar en relació amb la imatge de la caça (*caçar* 86, *caçar-nos* 148, *caça l'amaga* 118, *caçar*

*amagat* 115), especialment la peça que es caça: *llibreta* 146, dim. de *llebre*, potser *conibreta* 141 (< *conill* + *llebreta*) i, amb força ocurrències, *conill(s)* 157, 158, 160, 184, *conills amagar* 173, 175, *conillet(s)* (var. *coninets* 71, dim. de *coní*, amb iodització (< llat. CUNICULU), *conillet amagar-amagar* 83, 103, *conillet(s) amagar* 129, 135, 145, 151, 154, 160, 167, 171, 172, 180, *conillets amagats* 99, 128, 142, 162, *conillons* 73, 80, *conillons amagar*, *conillons d'amagat* 74, 76, 78, 81, 82, *conilló cotxon* 70; afegim-hi encara la idea de ‘persecució’: *el lladre i el gendarme* 13, *el gat i la rata* 12, 152, *gata roja* 111, *rateta* 130; *córrer* 12, 53, 162, *pegar una correguda* 159, *cuit a córrer* 12, 32, 44, 63, *corregudes* 162, *galope* 161, *usame la galope* 108, *seguir* 85 (‘seguir’), *fuguir-fugar* 5, *agarrar* 154, *agafadors* 100.

El nom depèn a voltes de la paraula que es crida quan el perseguidor agafa un dels jugadors: *fet* (*fet amagar* 62, 68, *fet amagat* 118, potser *fetis* 85; *fuit amagar* 61, encreuament de *fet* amb *cuit*), *capitolet* 146, 152, *mistrac* 18, *bistri* 1, 35, 36 o *bístric* 37, *rum* 23.

D'alguns altres significants, podem endevinar-ne la motivació: *tula* 167, reducció de *tu la llevas* 167 (← cast.), *paró* 165, del fet de parar-se el qui ha estat agafat, *penyores* 170, per les que paguen els qui han perdut, *lluneta* 151, perquè es juga de nit, *mare fina* 75, per la persona que fa de mare; però la major part són opacs: *aixàpiga* 145, *banderita* 187, *terra descoberta* 15, *patana* 21, *cascurriscu* 77, *catxiquedo* 139, *pontén* 84, *taco* 90, *guru* 109, *guinera* 116, *corretgetes* 117, *catat* 118, *binora* 133, 136, 140, 143 (var. *bineri* 122), *aixagueda* 132.

Remarquem la notable extensió de *cuit*, que reapareix en alacantí sota la var. *cuc*, l'àrea molt local de *fet* i la presència de *conillons* a Tàrbena (182), com a Mallorca, probablement a causa de la colonització insular del s. XVII.

Són mots normatius *fet*, *acuit*, *fet a córrer* (en la definició de *acuit*), des del DG<sub>1</sub>, 1932; *conillets a amagar*, *fet a amagar* (dins la definició de *conillets a amagar*), des del DIEC<sub>1</sub>, 1995; *fet i amagar*, des del DIEC<sub>2</sub>, 2007; *conillets a amagar*, malgrat estar lexicalitzat, s'ha inclòs dins l'entrada *conill*.